

نگاهی نو به مشکلات کهنه
اختلال‌های یادگیری

مؤلف: دکتر مهناز اخوان تفتی

استاد گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه الزهراء

ویراستار ادبی: تهمینه فتح‌الهی

سرشناسه	: اخوان تفتی، مهناز، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: نگاهی نو به مشکلات کهنه اختلال‌های یادگیری /تالیف: مهناز اخوان تفتی
	: ویراستار ادبی، تهمینه فتح‌الهی
مشخصات نشر	: تهران: سازمان جهاد دانشگاهی تهران، انتشارات، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۶ص
شابک	: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۱۳۳ - ۲۷۳ - ۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: یادگیری -- اختلالات
موضوع	: Learning disabilities
موضوع	: کودکان ناتوان در یادگیری.
موضوع	: Learning disabled children
شناسه افزوده	: سازمان جهاد دانشگاهی تهران، انتشارات
رده بندی کنگره	: LC ۱۳۹۶ ۳ الف ۳ الف/الف ۴۷۰۴
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۹۶۷۰۴

www.ketab.ir

◆ نام کتاب: نگاهی نو به مشکلات کهنه اختلال‌های یادگیری
◆ مولف: مهناز اخوان تفتی
◆ ناشر: انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران
◆ طراح جلد: سعید صحابی
◆ ویراستار ادبی: تهمینه فتح‌الهی
◆ لیتوگرافی: زاویه نور
◆ چاپ و صحافی: رامین
◆ قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان
◆ شمارگان: ۱۰۰ نسخه
◆ نوبت چاپ: سوم - پاییز ۱۴۰۰
◆ ناظر چاپ: احمد ارش
◆ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۳-۲۷۳-۹
◆ ISBN: 978-600-133-273-9
◆ نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۸۶-۱۳۱۴۵
◆ تلفن: ۶۶۹۵۴۳۶۸ تلفکس: ۶۶۴۶۴۹۴۱
◆ تلفن مراکز پخش: ۶۶۹۷۳۴۲۳-۶۶۹۵۴۳۶۸
◆ www.jahat.ir
◆ nashr.jutt@gmail.com

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف یا ناشر تکثیر، درجی برداری نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مقدمه ناشر

ایران امروز در اشتیاق توسعه و استقلال، گام‌های محکم و استواری برمی‌دارد. همه روزه در گوشه و کنار میهن ما جوانه‌های خودکفایی علمی و فنی نمایان می‌شوند و با عنایت و یاری خداوند متعال و در سایه تلاش و کوشش جامعه علمی و دانشگاهی حرکت به سوی مرزهای دانش شتاب بیشتری به خود می‌گیرد. خدا را شکر می‌گوییم که این فرصت را به ما ارزانی کرد تا گام‌هایی هر چند کوچک در راه رشد و نشر دستاوردهای علمی و فرهنگی کشور برداریم، باشد تا با یاری خداوند متعال و در پرتو همت اندیشمندان، نویسندگان، مترجمان و متخصصان مؤمن و متعهد بتوانیم در اعتلای علمی کشور عزیزمان ایران سهمی داشته باشیم.

انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران در راستای وظایف خویش و به منظور رسیدن به اهداف علمی-فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران اقدام به انتشار آثار ارزشمند و مورد نیاز علمی و دانشگاهی می‌کند. در این راه از کلیه اساتید، پژوهشگران، صاحبان قلم و اندیشه دعوت به مشارکت و همکاری می‌شود.

فهرست مطالب

مقدمه ناشر	۵
پیشگفتار	۱۵
گفتار ۱: آشنایی با ناتوانی‌های یادگیری ویژه	۱۹
مقدمه	۱۹
۱-۱- مفهوم‌شناسی و تعریف‌های گوناگون از نارسایی‌های یادگیری ویژه	۲۳
۱-۱-۱- تعریف‌های ناتوانی‌های یادگیری ویژه	۲۴
۲-۱- ویژگی‌های افراد با ناتوانی‌های یادگیری ویژه	۲۹
۱-۲-۱- ناهمخوانی توانایی	۲۹
۲-۲-۱- اختلال‌های توجه	۳۰
۳-۲-۱- مشکلات ادراکی و پردازش اطلاعات	۳۱
۴-۲-۱- مشکلات زبان شفاهی	۳۱
۵-۲-۱- مشکلات خواندن	۳۱
۶-۲-۱- مشکلات حساب	۳۱
۷-۲-۱- مشکلات زبان نوشتاری	۳۲
۸-۲-۱- توانایی‌های حرکتی اندک	۳۲
۳-۱- ناتوانی در ایجاد و تغییر راهبردهای شناختی برای یادگیری	۳۲
۱-۳-۱- رفتار نامناسب اجتماعی	۳۳
۴-۱- چکیده‌ای از مشکلات افراد با نارسایی‌های یادگیری ویژه	۳۳
۵-۱- سیرتاریخی شناسایی و پژوهش در زمینه‌ی ناتوانی‌های یادگیری	۳۵
۱-۵-۱- دوره‌ی پژوهش‌های بنیادین مغز (سال‌های ۱۸۰۰ تا ۱۹۳۰)	۳۵
۲-۵-۱- دوره‌ی گذار. بررسی‌های بالینی کودکان (دهه‌های ۱۹۳۰ تا ۱۹۶۰)	۳۷
۳-۵-۱- دوره‌ی یکپارچه‌سازی، گسترش سریع برنامه‌های تحصیلی (دهه‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۸۰)	۳۷

- ۳۸ ..... ۴-۵-۱. دوره‌ی معاصر، ظهور جهت‌گیری‌ها (از دهه‌ی ۱۹۸۰ تاکنون) ۳۸
- ۳۹ ..... ۶-۱. همه‌گیرشناسی ناتوانی‌های یادگیری ۳۹
- گفتار ۲: سبب‌شناسی و نظریه‌های نارسایی‌های یادگیری ویژه ۴۱
- ۴۱ ..... ۱-۲. سبب‌شناسی نارسایی‌های یادگیری ویژه ۴۱
- ۴۲ ..... ۲-۲. چگونگی تاثیرگذاری عوامل درونی (فردی) ۴۲
- ۴۲ ..... ۱-۲-۲. عوامل ژنتیکی ۴۲
- ۴۵ ..... ۲-۲-۲. عوامل فیزیولوژیکی ۴۵
- ۴۵ ..... ۳-۲-۲. عوامل هورمونی - شیمیایی ۴۵
- ۴۶ ..... ۴-۲-۲. آسیب رسان‌های دوران بارداری ۴۶
- ۴۷ ..... ۳-۲. چگونگی تاثیرگذاری عوامل بیرونی (محیطی) ۴۷
- ۴۷ ..... ۱-۳-۲. عامل آموزشگاهی ۴۷
- ۵۰ ..... ۲-۳-۲. عامل غیر آموزشگاهی ۵۰
- ۵۱ ..... ۴-۲. نظریه‌ها ۵۱
- ۵۱ ..... ۱-۴-۲. نظریه نابرتری نیمکره‌ای مغز ۵۱
- ۵۲ ..... ۲-۴-۲. نظریه کژکاری عصب شناختی ۵۲
- ۵۴ ..... ۳-۴-۲. نظریه‌های مشکلات ادراک دیداری ۵۴
- ۵۴ ..... ۴-۴-۲. الگوهای "ضرب پیرامونی - مرکزی" و "شلوغی - درهم شدگی دیداری" ۵۴
- ۵۵ ..... ۵-۴-۲. نظریه دیرکرد بالیدگی / تأخیرهای رشدی ۵۵
- ۵۷ ..... ۶-۴-۳. نظریه کوتاهی دامنه توجه ۵۷
- ۵۷ ..... ۷-۴-۲. نظریه پردازش اطلاعات ۵۷
- ۶۰ ..... ۸-۴-۲. نظریه ناخودکاری شناختی ۶۰
- ۶۱ ..... ۹-۴-۲. نظریه ادراکی - حرکتی ۶۱
- ۶۱ ..... ۱۰-۴-۲. نظریه دیویس ۶۱
- ۶۲ ..... ۱۱-۴-۲. نظریه چندگونگی عصب‌شناختی ۶۲
- گفتار ۳: نارساگویی - آشنایی با ناتوانی‌های یادگیری ویژه‌ی گفتاری ۶۵
- ۶۵ ..... ۱-۳. زبان ۶۵

۶۶	..... ۲-۳. زبان شفاهی
۶۶	..... ۱-۲-۳ اختلال زبان شفاهی/نارسا گوئی
۶۷	..... ۲-۲-۳. مشکلات زبان شفاهی
۶۷	..... ۳-۳. زبان دریافتی
۶۷	..... ۱-۳-۳. زبان پریشی دریافتی
۶۸	..... ۴-۳. زبان بیانی
۶۹	..... ۱-۴-۳. زبان پریشی بیانی
۷۰	..... ۵-۳. مشکلات اجزای زبان
۷۰	..... ۱-۵-۳. واج‌شناسی
۷۱	..... ۲-۵-۳. تکواژ/ واژه‌شناسی
۷۱	..... ۳-۵-۳. دستور زبان/ نحو
۷۲	..... ۴-۵-۳. معناشناسی
۷۲	..... ۵-۵-۳. کاربردشناسی
۷۲	..... ۶-۵-۳. مهارت‌های فرازبانی
۷۲	..... ۶-۳. تبیین دیویس از مشکلات زبانی- گفتاری
۷۳	..... ۷-۳. مشکلات زبان گفتاری و شنیداری
۷۳	..... ۱-۷-۳. مشکلات زبان گفتاری
۷۴	..... ۲-۷-۳. مشکلات درک شنیداری
۷۴	..... ۳-۷-۳. مشکلات زبان کارکردی
۷۵	..... ۸-۳. ارزیابی کارکردهای زبان
۷۵	..... ۹-۳. روش‌های ترمیمی نارسایی‌های زبانی
۷۷	..... ۱-۹-۳. راهکارهای بهبود مهارت‌های گفتاری
۷۸	..... کتاب‌های شنیداری
۷۹	..... گفتار ۴: نارساخوانی/خوانش پریشی
۷۹	..... ۱-۴. خواندن
۸۰	..... ۱-۱-۴. نارساخوانی/ ناتوانی‌های یادگیری ویژه‌ی خواندن
۸۲	..... ۲-۴. مشکلات رمزگشایی
۸۳	..... ۱-۲-۴. مهارت بازشناسی کلمه‌ها

- ۸۳ ..... ۲-۲-۴. تلفظ اشتباه کلمه‌ها
- ۸۴ ..... ۳-۲-۴. خواندن شفاهی
- ۸۴ ..... ۳-۴. تحلیل خطاهای خواندن
- ۸۶ ..... ۴-۴. مشکلات درک مطلب
- ۸۹ ..... ۵-۴. مشکلات روان خواندن
- ۸۹ ..... ۶-۴. عادت‌های خواندن
- ۹۰ ..... ۷-۴. انواع نارساخوانی
- ۹۰ ..... ۱-۷-۴. نارساخوانی واج‌شناختی (فونولوژیک)
- ۹۱ ..... ۲-۷-۴. نارساخوانی دیداری
- ۹۱ ..... ۳-۷-۴. نارساخوانی آمیخته
- ۹۱ ..... ۴-۷-۴. نارساخوانی نام-ناتوانی (دیسنومیا)
- ۹۱ ..... ۵-۷-۴. نارساخوانی چندگانه (نقص مضاعف)
- ۹۱ ..... ۸-۴. تبیین دیویس از نارساخوانی
- ۹۳ ..... ۹-۴. ریشه‌های نارساخوانی
- ۹۵ ..... ۱۰-۴. راهکارهای بهبود مهارت‌های خواندن
- ۹۵ ..... ۱-۱۰-۴. رویکردهای سنتی
- ۹۶ ..... ۱-۱۰-۴. روش فرنالد
- ۹۷ ..... ۲-۱۰-۴. روش اورتون-گلینگهام
- ۹۷ ..... ۳-۱۰-۴. روش کرک-هگه-کرک
- ۹۸ ..... ۲-۱۰-۴. رویکردهای نوین
- ۹۸ ..... ۱-۲-۱۰-۴. راهبرد بهبود خواندن
- ۹۸ ..... ۲-۲-۱۰-۴. برنامه خواندن اصلاحی
- ۹۸ ..... ۳-۲-۱۰-۴. ارتقای روان‌خوانی
- ۹۹ ..... ۱۱-۴. راهبردهای درک مطلب
- ۹۹ ..... ۱-۱۱-۴. ساده‌سازی فرایندی
- ۹۹ ..... ۲-۱۱-۴. راهبردآموزی
- ۱۰۰ ..... ۳-۱۱-۴. فعال کردن دانش پیشین
- ۱۰۰ ..... ۴-۱۱-۴. مواد آموزشی بدون واژه
- ۱۰۰ ..... ۵-۱۱-۴. معنی دادن به واژه‌ها و مفاهیم